

MONITORUL OFICIAL

AL

ROMÂNIEI

Anul 192 (XXXVI) — Nr. 856

PARTEA I
LEGI, DECRETE, HOTĂRĂRI ȘI ALTE ACTE

Mărti, 27 august 2024

SUMAR

	<u>Pagina</u>
DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE	
Decizia nr. 706 din 12 decembrie 2023 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 14 alin. (1) lit. f) din Legea nr. 295/2004 privind regimul armelor și al munițiilor, în redactarea anterioară modificării prin art. I pct. 18 din Legea nr. 196/2019 pentru modificarea și completarea Legii nr. 295/2004 privind regimul armelor și al munițiilor	2–6
Decizia nr. 52 din 30 ianuarie 2024 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 102 alin. (3) lit. e) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 privind circulația pe drumurile publice	6–8
Decizia nr. 66 din 1 februarie 2024 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 9 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale	9–11
Decizia nr. 115 din 7 martie 2024 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 5 alin. (2) fraza a doua din Codul de procedură penală	11–13
Decizia nr. 197 din 9 aprilie 2024 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 87 alin. (1) lit. g) din Legea nr. 161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției, în redactarea anterioară intrării în vigoare a Legii nr. 87/2017 pentru modificarea Legii nr. 161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției	14–16

DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 706

din 12 decembrie 2023

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 14 alin. (1) lit. f) din Legea nr. 295/2004 privind regimul armelor și al munițiilor, în redactarea anterioară modificării prin art. I pct. 18 din Legea nr. 196/2019 pentru modificarea și completarea Legii nr. 295/2004 privind regimul armelor și al munițiilor

Marian Enache	— președinte
Mihaela Ciocină	— judecător
Cristian Deliorga	— judecător
Dimitrie-Bogdan Licu	— judecător
Laura-Iuliana Scânteii	— judecător
Gheorghe Stan	— judecător
Livia Doina Stanciu	— judecător
Elena-Simina Tănăsescu	— judecător
Varga Attila	— judecător
Fabian Niculae	— magistrat-asistent

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Loredana Brezeanu.

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 14 alin. (1) lit. f) din Legea nr. 295/2004 privind regimul armelor și al munițiilor, excepție ridicată de Surda Călin Teodor în Dosarul nr. 1.101/108/2019 al Curții de Apel Timișoara — Secția contencios administrativ și fiscal și care formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 698D/2020.

2. La apelul nominal se constată lipsa părților. Procedura de înștiințare este legal îndeplinită.

3. Președintele Curții dispune să se facă apelul și în Dosarul nr. 1.817D/2020, având ca obiect excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 14 alin. (1) lit. f) din Legea nr. 295/2004 (forma în vigoare până la data de 4 noiembrie 2019), excepție ridicată de Cîlă Constantin în Dosarul nr. 40.183/3/2018 al Curții de Apel București — Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal, precum și în Dosarul nr. 753D/2023, având ca obiect excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 14 alin. (1) lit. f) din Legea nr. 295/2004, excepție ridicată de Dorașcu Vasile în Dosarul nr. 2.082/113/2022 al Tribunalului Brăila — Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal.

4. La apelul nominal se constată lipsa părților. Procedura de înștiințare este legal îndeplinită.

5. Având în vedere obiectul excepției de neconstituționalitate în dosarele mai sus menționate, Curtea, din oficiu, pune în discuție conexarea dosarelor nr. 1.817D/2020 și nr. 753D/2023 la Dosarul nr. 698D/2020.

6. Reprezentantul Ministerului Public este de acord cu măsura propusă. Curtea, în temeiul dispozițiilor art. 53 alin. (5) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, dispune conexarea dosarelor nr. 1.817D/2020 și nr. 753D/2023 la Dosarul nr. 698D/2020 care a fost primul înregistrat.

7. Cauza fiind în stare de judecată, președintele Curții acordă cuvântul reprezentantului Ministerului Public, care pune concluzii de respingere, ca neîntemeiată, a excepției de neconstituționalitate. Arată că instanța de contencios constituțional s-a mai pronunțat asupra dispozițiilor legale criticate, menționând în acest sens, Decizia nr. 461 din 22 iunie 2017 și Decizia nr. 481 din 25 iunie 2020.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarelor, constată următoarele:

8. Prin Încheierea din 28 mai 2020, pronunțată în Dosarul nr. 1.101/108/2019, **Curtea de Apel Timișoara — Secția contencios administrativ și fiscal a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 14 alin. (1) lit. f) din Legea nr. 295/2004 privind regimul armelor și al munițiilor**, excepție ridicată de Surda Călin Teodor într-un dosar având ca obiect anularea unui act administrativ (Dosarul nr. 698D/2020).

9. Prin Decizia civilă nr. 609 din 9 iunie 2020, pronunțată în Dosarul nr. 40.183/3/2018, **Curtea de Apel București — Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 14 alin. (1) lit. f) din Legea nr. 295/2004 privind regimul armelor și al munițiilor (forma în vigoare până la data de 4 noiembrie 2019)**, excepție ridicată de Cîlă Constantin într-un dosar având ca obiect anularea unui act administrativ (Dosarul nr. 1.817D/2020).

10. Prin Încheierea din 15 martie 2023, pronunțată în Dosarul nr. 2.082/113/2022, **Tribunalul Brăila — Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 14 alin. (1) lit. f) din Legea nr. 295/2004**, excepție ridicată de Dorașcu Vasile într-un dosar având ca obiect anularea unui act administrativ (Dosarul nr. 753D/2023).

11. **În motivarea excepției de neconstituționalitate** autorii excepției invocate în dosarele nr. 698D/2020 și nr. 1.817D/2020 arată, în esență, că dispozițiile criticate sunt lipsite de claritate, precizie și previzibilitate și, astfel, nu prezintă garanțiile adecvate pentru apărarea drepturilor și libertăților persoanei vizate. Totodată, se apreciază că acestea nu prevăd în mod concret natura datelor și informațiilor existente la organele competente care pot determina calificarea unei persoane ca fiind un pericol pentru ordinea publică, siguranța națională, viața și integritatea corporală a persoanelor și nici organele competente să culeagă astfel de informații.

12. Prin formularea lor ambiguă, dispozițiile legale lasă loc unor interpretări abuzive ale legii de către organele abilitate să le pună în aplicare, mai ales că nu se înțelege în mod concret care este pericolul avut în vedere de legiuitor și de ce datele și informațiile menționate atrag o asemenea sancțiune.

13. De asemenea, autorul excepției invocate în Dosarul nr. 753D/2023 susține că a solicitat de 5 ori acordarea autorizației de procurare a armelor letale și de fiecare dată cererea sa a fost respinsă pe motiv că prezintă pericol public, întrucât în trecut, acesta a fost sancționat contravențional pentru tulburarea liniștii publice și pentru traversarea străzii pe culoarea roșie a semaforului, fapte considerate ca fiind periculoase și de natură să împiedice exercitarea dreptului la un permis de port armă de vânatoare. În acest context, autorul excepției a acționat în instanță inspectoratul de poliție județean, Tribunalul Brăila

respingând acțiunea pe motiv că la dosarul cauzei au fost depuse documente secrete la care reclamantul nu are acces. Autorul excepției de neconstituționalitate susține că nu contestă competența organelor de poliție de a emite documente cu un anumit grad de confidențialitate (secrete), dar este necesar ca aceste informații, note, să fie verificate într-un termen rezonabil și, în măsura în care se confirmă veridicitatea lor, organele competente trebuie să ia măsurile prevăzute de lege. Având în vedere aceste aspecte, consideră că dispozițiile art. 14 alin. (1) lit. f) din Legea nr. 295/2004 sunt neconstituționale, îngrădind accesul liber la justiție și dreptul la un proces echitabil, întrucât constituie temeiul refuzului autorității publice de a elibera permisul de port armă motivat de informațiile pe care le deține organul de poliție, dar pe care instanța de judecată nu le cercetează sub aspectul temeiniciei și proporționalității măsurii. Din analiza coroborată a dispozițiilor art. 21 și art. 53 din Constituție, rezultă că statul are dreptul să restrângă și nu să elimine un drept al unei persoane pentru motive bine întemeiate și dovedite, iar restrângerea poate să fie dispusă numai dacă este necesară și trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o, să fie aplicată în mod nediscriminatoriu și fără a aduce atingere existenței dreptului sau libertății.

14. Curtea de Apel Timișoara — Secția contencios administrativ și fiscal apreciază în Dosarul nr. 698D/2020 că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată și că norma de drept în discuție este suficient de previzibilă și clară, permițându-le celor cărora li se adresează să poată identifica, în mod rezonabil, situațiile în care se poate dispune restrângerea dreptului. Noțiunea de date și informații cuprinse în prevederile legale criticate trebuie interpretată prin corelare cu celelalte noțiuni, respectiv date și informații de orice natură, existente la organele competente, referitoare la eventualul pericol pe care îl poate reprezenta o persoană pentru ordinea publică, siguranța națională, viața și integritatea corporală a persoanelor.

15. Curtea de Apel București — Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal apreciază în Dosarul nr. 1.817D/2020 că dispozițiile legale criticate sunt constituționale.

16. Tribunalul Brăila — Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal apreciază în Dosarul nr. 753D/2023 că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată, arătând că dispozițiile art. 14 alin. (1) lit. f) din Legea nr. 295/2004 sunt constituționale prin raportare la art. 21 din Constituție, care prevede garantarea accesului liber la justiție. Acest drept este exercitat de reclamant și, raportat la probele ce vor fi administrate în cauză, se va stabili dacă este sau nu îndeplinită condiția legală referitoare la pericolul pentru ordinea publică, siguranța națională, viața și integritatea corporală a persoanelor, instanța de judecată putând, în baza legii, să analizeze datele și informațiile existente la organele competente, chiar și dacă acestea ar avea caracter secret. Dispozițiile criticate nu sunt neconstituționale nici prin raportare la art. 53 din Legea fundamentală, care prevede că exercițiul unor drepturi sau al unor libertăți poate fi restrâns numai prin lege și numai dacă se impune, după caz, pentru: apărarea securității naționale, a ordinii, a sănătății ori a moralei publice, a drepturilor și a libertăților cetățenilor; desfășurarea instrucției penale. În cauză, exercițiul dreptului este restrâns prin lege, tocmai pentru apărarea ordinii și a sănătății publice. În plus, arată că dreptul de procurare a armelor letale nu este un drept fundamental prevăzut de Constituție.

17. Potrivit prevederilor art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, actele de sesizare au fost comunicate președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

18. Președinții celor două Camere ale Parlamentului, Guvernul și Avocatul Poporului nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând actele de sesizare, rapoartele întocmite de judecătoria-raportori, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

19. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

20. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl reprezintă dispozițiile art. 14 alin. (1) lit. f) din Legea nr. 295/2004 privind regimul armelor și al munițiilor, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 425 din 10 iunie 2014, care au următorul cuprins:

— Art. 14 alin. (1) lit. f) din Legea nr. 295/2004: „(1) *Autorizația de procurare a armelor letale se acordă persoanelor prevăzute la art. 13 alin. (2)–(5), dacă îndeplinesc, cumulativ, următoarele condiții: [...] f) nu prezintă pericol pentru ordinea publică, siguranța națională, viața și integritatea corporală a persoanelor, conform datelor și informațiilor existente la organele competente;*”.

21. Curtea constată că în prezent dispozițiile legale criticate au o altă redactare. Astfel, acestea au fost modificate prin art. I pct. 18 din Legea nr. 196/2019 pentru modificarea și completarea Legii nr. 295/2004 privind regimul armelor și al munițiilor, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 880 din 1 noiembrie 2019. Cu toate acestea, având în vedere cele reținute prin Decizia nr. 766 din 15 iunie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 549 din 3 august 2011, potrivit căreia „sunt supuse controlului de constituționalitate și legile sau ordonanțele ori dispozițiile din legi sau din ordonanțe ale căror efecte juridice continuă să se producă și după ieșirea lor din vigoare”, precum și faptul că dispozițiile de lege criticate sunt aplicabile în cauzele în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate, Curtea va analiza constituționalitatea textelor de lege cu care a fost sesizată, adică prevederile art. 14 alin. (1) lit. f) din Legea nr. 295/2004 privind regimul armelor și al munițiilor, în redactarea anterioară modificării prin art. I pct. 18 din Legea nr. 196/2019 pentru modificarea și completarea Legii nr. 295/2004 privind regimul armelor și al munițiilor.

22. În opinia autorilor excepției de neconstituționalitate, dispozițiile legale criticate contravin prevederilor constituționale cuprinse în art. 1 alin. (5) în componenta sa privind claritatea și previzibilitatea legii, art. 11 — Dreptul internațional și dreptul intern, art. 16 privind egalitatea în fața legii, art. 20 — Tratatul internațional privind drepturile omului, art. 21 — Accesul liber la justiție, art. 52 alin. (2) referitor la dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică și în art. 53 — Restriângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți. Se mai invocă și prevederile art. 6 paragraful 1 privind dreptul la un proces echitabil din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

23. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea reține că s-a mai pronunțat asupra prevederilor legale criticate, prin raportare la critici similare, constatând că sunt constituționale.

24. Astfel, prin Decizia nr. 481 din 25 iunie 2020, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 37 din 13 ianuarie 2021, paragrafele 16, 17, 19, 20–22, 27 și 28, Curtea a reținut că Legea nr. 295/2004 a fost adoptată ca urmare a armonizării legislației interne cu cea a Uniunii Europene în domeniul armelor, în vederea integrării în Uniunea Europeană, respectiv

în vederea transpunerii Directivei 91/477/CEE a Consiliului din 18 iunie 1991 privind controlul achiziționării și deținerii de arme, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, seria L, nr. 256 din 13 septembrie 1991. Potrivit art. 3 din această directivă, „statele membre pot adopta, în cadrul propriilor legislații, măsuri mai stricte decât cele prevăzute de prezenta directivă (...)”. Mai mult, Directiva 91/477/CEE a Consiliului, la art. 5 alin. (1) lit. b), enumeră între condițiile obligatorii pentru achiziționarea și deținerea de arme de foc inclusiv pe aceea ca persoana care solicită un astfel de permis să nu fie susceptibilă de a reprezenta un pericol pentru propria persoană sau pentru alții, pentru ordinea publică sau siguranța publică. În privința conținutului sintagmei „un pericol pentru propria persoană sau pentru alții, pentru ordinea publică sau siguranța publică”, Directiva 91/477/CEE a Consiliului prevede expres în teza finală a art. 5 alin. (1) lit. b) că „se consideră că existența unei condamnări pentru săvârșirea cu intenție și cu violență a unei infracțiuni indică un astfel de pericol”.

25. Astfel cum reiese din expunerea de motive a proiectului de lege, la adoptarea acestuia s-a ținut cont de prevederile Convenției europene cu privire la controlul achiziționării și deținerii armelor de foc de către particulari, adoptată la Strasbourg la 28 iunie 1978, ratificată prin Legea nr. 116/1997, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 143 din 8 iulie 1997, și de prevederile Protocolului împotriva fabricării și traficului ilegal de arme de foc, piese și componente ale acestora, precum și de muniții, adoptat la New York la 31 mai 2001, adițional la Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate, adoptată la New York la 15 noiembrie 2000, la care România a aderat prin Legea nr. 9/2004, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 179 din 2 martie 2004 (a se vedea Decizia nr. 421 din 15 octombrie 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 713 din 20 noiembrie 2013).

26. De asemenea, Legea nr. 238/2009 privind reglementarea prelucrării datelor cu caracter personal de către structurile/unitățile Ministerului Administrației și Internelor în activitățile de prevenire, cercetare și combatere a infracțiunilor, precum și de menținere și asigurare a ordinii publice (în prezent abrogată) transpune în legislația națională Decizia-cadru 2008/977/JAI a Consiliului din 27 noiembrie 2008 privind protecția datelor cu caracter personal prelucrate în cadrul cooperării polițienești și judiciare în materie penală, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, seria L, nr. 350 din 30 decembrie 2008, și creează cadrul juridic necesar aplicării art. 24—32 din Decizia 2008/615/JAI a Consiliului din 23 iunie 2008 privind intensificarea cooperării transfrontaliere, în special în domeniul combaterii terorismului și a criminalității transfrontaliere, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, seria L, nr. 210 din 6 august 2008. Astfel cum reiese din Legea nr. 238/2009, obiectul de reglementare al acestui act normativ îl constituie unele aspecte legate de prelucrarea datelor cu caracter personal de către structurile/unitățile Ministerului Administrației și Internelor în activitățile de prevenire, cercetare și combatere a infracțiunilor, precum și de menținere și asigurare a ordinii publice.

27. Referitor la criteriile privind calitatea legii, Curtea, în jurisprudența sa, a reținut că actele normative trebuie să respecte principiul legalității, care impune obligația ca normele adoptate să fie precise, clare și previzibile. Astfel, orice act normativ trebuie să îndeplinească anumite condiții calitative, printre acestea numărându-se previzibilitatea, ceea ce presupune că acesta trebuie să fie suficient de precis și clar pentru a putea fi aplicat. Așadar, formularea cu o precizie suficientă a actului normativ permite persoanelor interesate să

prevadă într-o măsură rezonabilă, în circumstanțele speței, consecințele ce pot rezulta dintr-un act determinat (a se vedea în acest sens, spre exemplu, Decizia nr. 189 din 2 martie 2006, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 307 din 5 aprilie 2006, Decizia nr. 903 din 6 iulie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 584 din 17 august 2010, sau Decizia nr. 26 din 18 ianuarie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 116 din 15 februarie 2012). În același sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că legea trebuie, într-adevăr, să fie accesibilă justițiabilului și previzibilă în ceea ce privește efectele sale. Pentru ca legea să satisfacă cerința de previzibilitate, aceasta trebuie să precizeze cu suficientă claritate întinderea și modalitățile de exercitare a puterii de apreciere a autorităților în domeniul respectiv, ținând cont de scopul legitim urmărit, pentru a oferi persoanei o protecție adecvată împotriva arbitrarului (a se vedea Hotărârea din 4 mai 2000, pronunțată în Cauza *Rotaru împotriva României*, paragraful 52, și Hotărârea din 25 ianuarie 2007, pronunțată în Cauza *Sissanis împotriva României*, paragraful 66). Astfel, sunt respectate cerințele de precizie și previzibilitate atunci când destinatarul normei juridice este capabil să își adapteze conduita în funcție de conținutul acesteia.

28. Or, cu privire la noțiunea de pericol pentru ordinea publică, prin Decizia nr. 99 din 25 februarie 2020, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 429 din 22 mai 2020, paragraful 20, Curtea a reținut că aceasta desemnează o stare de fapt, și nu un fapt, ce ar putea periclita în viitor relațiile sociale referitoare la suveranitatea, independența, unitatea și indivizibilitatea statului, la persoană, drepturile și libertățile acesteia, la proprietate (detenția și posesia bunurilor mobile și imobile), precum și la întreaga ordine de drept.

29. Referitor la pretinsa încălcare a art. 1 alin. (5) în componenta sa privind claritatea, precizia și previzibilitatea legii, prin Decizia nr. 567 din 12 iulie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1016 din 19 decembrie 2016, paragraful 22, Curtea a constatat că prevederile art. 14 alin. (1) lit. f) și cele ale art. 57 alin. (4) lit. d) din Legea nr. 295/2004 „sunt îndeajuns de clare, noțiunea de pericol/pericol social neputând fi reglementată cu o precizie absolută, măsurile luate de autoritățile administrative fiind supuse cenzurii instanței de contencios administrativ”. În acest sens este și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului prin care s-a statuat că, din cauza principiului generalității legilor, conținutul acestora nu poate prezenta o precizie absolută. Una dintre tehnicile-tip de reglementare constă în recurgerea mai degrabă la categorii generale decât la liste exhaustive. De asemenea, numeroase legi se folosesc de eficacitatea formulelor mai mult sau mai puțin vagi pentru a evita o rigiditate excesivă și a se putea adapta la schimbările de situație (de exemplu, Hotărârea din 15 noiembrie 1996, pronunțată în Cauza *Cantoni împotriva Franței*, paragraful 31).

30. Raportând considerentele de principiu mai sus enunțate la prevederile criticate, Curtea a observat în Decizia nr. 481 din 25 iunie 2020, precitată, că acestea sunt clare, precise și previzibile, stabilind că pentru acordarea autorizației de procurare a armelor letale, precum și a autorizației de procurare a armelor neletale prevăzute în categoria C, persoanele care solicită asemenea autorizații trebuie să îndeplinească anumite condiții, cumulativ, printre care se regăsește și aceea de a nu prezenta pericol pentru ordinea publică, siguranța națională, viața și integritatea corporală a persoanelor, conform datelor și informațiilor existente la organele competente, potrivit prevederilor legale în materie.

31. Față de această împrejurare, Curtea a constatat că este obligația legiuitorului să adopte reglementări privind gestionarea

de către autoritățile publice îndrituite a aspectelor care să contribuie la evaluarea unei persoane, cum ar fi deținerea unor informații de către organele competente în legătură cu anumite fapte săvârșite, pentru a putea aprecia dacă persoana în discuție prezintă sau nu pericol pentru ordinea publică, siguranța națională, viața și integritatea corporală a persoanelor și, în consecință, raportat la speța de față, dacă i se poate acorda autorizația de procurare a armelor letale sau neletale. Or, această evaluare poate fi efectuată numai conform datelor și informațiilor existente la organele competente. Faptul că autorul excepției a fost condamnat pentru vătămare corporală cu suspendarea executării pedepsei, iar ulterior a intervenit reabilitarea acestuia nu obligă *de plano* autoritatea competentă (autoritatea administrativă, instanța judecătorească) să constate îndeplinirea condiției de la art. 14 alin. (1) lit. f) și a celei de la art. 57 alin. (4) lit. d), ci dimpotrivă, această analiză intră în marja de apreciere a autorității competente să stabilească dacă persoana care solicită o astfel de autorizație prezintă sau nu pericol pentru ordinea publică, siguranța națională, viața și integritatea corporală a persoanelor. Având în vedere că societățile democratice sunt amenințate de un fenomen infracțional din ce în ce mai amplu și cu ramificații transfrontaliere, context în care regimul armelor și munițiilor necesită o reglementare specială din partea statului, inclusiv în ceea ce privește condițiile pe care trebuie să le îndeplinească persoanele pentru a putea procura, deține, purta și folosi arme letale și arme neletale, precum și muniția corespunzătoare acestora, asemenea dispoziții legislative precum cele criticate în prezenta cauză devin necesare într-o societate democratică, în vederea asigurării securității naționale, apărării ordinii publice ori prevenirii săvârșirii de infracțiuni (*ad similibis*, a se vedea Decizia nr. 97 din 25 februarie 2020, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 401 din 15 mai 2020, paragraful 15).

32. Întrucât nu au intervenit elemente noi, de natură să determine reconsiderarea jurisprudenței Curții, atât soluția, cât și considerentele cuprinse în aceste decizii își păstrează valabilitatea și în prezenta cauză.

33. Referitor la principiul egalității în drepturi, menționat în susținerea excepției de neconstituționalitate, printr-o jurisprudență constantă, Curtea a statuat că acesta presupune instituirea unui tratament egal pentru situații care, în funcție de scopul urmărit, nu sunt diferite. Ca urmare, situațiile în care se află anumite categorii de persoane trebuie să difere în esență pentru a se justifica deosebirea de tratament juridic, iar această deosebire de tratament trebuie să se bazeze pe un criteriu obiectiv și rațional (Decizia nr. 755 din 16 decembrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 101 din 9 februarie 2015, paragraful 23). Principiul egalității în drepturi nu înseamnă uniformitate, încălcarea principiului egalității și nediscriminării existând atunci când se aplică un tratament diferențiat unor cazuri egale, fără o motivare obiectivă și rezonabilă, sau dacă există o disproporție între scopul urmărit prin tratamentul inegal și mijloacele folosite (Decizia nr. 20 din 24 ianuarie 2002, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 243 din 10 aprilie 2002). Nesocotirea principiului egalității are drept consecință neconstituționalitatea discriminării care a determinat, din punct de vedere normativ, încălcarea acestuia. Curtea Constituțională a mai stabilit că discriminarea se bazează pe noțiunea de „excludere de la un drept” (Decizia nr. 62 din 21 octombrie 1993, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 49 din 25 februarie 1994), iar remediul constituțional specific în cazul constatării neconstituționalității discriminării îl reprezintă acordarea sau accesul la beneficiul dreptului (Decizia nr. 685 din 28 iunie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 470 din 11 iulie 2012).

În același sens este și jurisprudența constantă a Curții Europene a Drepturilor Omului, care a statuat, în aplicarea prevederilor art. 14 privind interzicerea discriminării din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, că reprezintă o încălcare a acestor prevederi orice diferență de tratament săvârșită de stat între indivizi aflați în situații analoage, fără o justificare obiectivă și rezonabilă (Hotărârea din 13 iunie 1979, pronunțată în Cauza *Marckx împotriva Belgiei*, Hotărârea din 13 noiembrie 2007, pronunțată în Cauza *D.H. și alții împotriva Republicii Cehe*, paragraful 175, Hotărârea din 29 aprilie 2008, pronunțată în Cauza *Burden împotriva Regatului Unit*, paragraful 60, Hotărârea din 16 martie 2010, pronunțată în Cauza *Carson și alții împotriva Regatului Unit*, paragraful 61). Or, prevederile legale criticate se aplică tuturor persoanelor aflate în aceeași situație juridică.

34. Referitor la critica de neconstituționalitate raportată la prevederile art. 6 privind dreptul la un proces echitabil din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, Curtea constată că aceasta este neîntemeiată, deoarece, în ceea ce privește aplicarea măsurii de suspendare sau anulare a permisului de armă, potrivit art. 14 alin. (3) din Legea nr. 295/2004, constatarea situațiilor prevăzute la art. 14 alin. (1) lit. f) din aceeași lege se face de către organele de poliție competente, care iau măsura refuzului autorizării de procurare a armei. Aceste măsuri se comunică, în scris, solicitantului, iar potrivit art. 14 alin. (4) din lege, soluția dispusă de organele competente este supusă controlului judecătoresc, potrivit Legii contenciosului administrativ nr. 554/2004, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1.154 din 7 decembrie 2004, cu modificările și completările ulterioare. În cadrul soluționării cauzei, persoanele care se află sub incidența prevederilor criticate au posibilitatea de a beneficia de drepturile și garanțiile procesuale instituite prin lege, în cadrul unui proces judecat de către o instanță independentă, imparțială și stabilă prin lege, într-un termen rezonabil.

35. În ceea ce privește invocarea prevederilor art. 52 alin. (2) din Constituție referitor la dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică, Curtea constată că acestea nu sunt încălcate, persoana vătămată putându-se adresa instanței judecătorești în condițiile prevăzute în chiar textul art. 14 alin. (4) din Legea nr. 295/2004.

36. În aceste condiții, în care nu se poate reține restrângerea vreunui drept fundamental, nu se poate proceda la analiza criticilor de neconstituționalitate prin prisma art. 53 din Constituție.

37. Distinct de cele de mai sus, Curtea confirmă cele statuate prin Decizia nr. 421 din 15 octombrie 2013, precitată, în care, examinând sistematic prevederile Constituției, respectiv ale titlului II care consacră drepturile, libertățile și îndatoririle fundamentale, a concluzionat **că dreptul de a obține permis de armă nu este un drept constituțional, nefiind prevăzut în Constituție**, acesta fiind, prin urmare, reglementat prin lege, singura care stabilește limitele de exercitare, inclusiv condițiile care, pe de o parte, să asigure, exercitarea acestui drept, iar pe de altă parte, să nu permită accesul facil la procurarea armelor letale de către persoane care prezintă pericol pentru ordinea publică, siguranța națională, viața și integritatea corporală a persoanelor. Or, această stare de pericol ține de competența exclusivă a organelor în măsură să o analizeze, potrivit legii, iar menționarea ei în cadrul condițiilor pentru acordarea autorizației de procurare a armelor letale, precum și pentru procurarea și înstrăinarea armelor neletale este pe deplin justificată prin raportare la domeniul de reglementare și scopul legii criticate, măsura legală fiind determinată de rațiuni evidente ce țin în primul rând de opțiunea legiuitorului în materia regimului armelor și munițiilor.

38. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, precum și al art. 1—3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate ridicată de Surda Călin Teodor în Dosarul nr. 1.101/108/2019 al Curții de Apel Timișoara — Secția contencios administrativ și fiscal, de Cilă Constantin în Dosarul nr. 40.183/3/2018 al Curții de Apel București — Secția a VIII-a de contencios administrativ și fiscal și de Dorașcu Vasile în Dosarul nr. 2.082/113/2022 al Tribunalului Brăila — Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal și constată că dispozițiile art. 14 alin. (1) lit. f) din Legea nr. 295/2004 privind regimul armelor și al munițiilor, în redactarea anterioară modificării prin art. 1 pct. 18 din Legea nr. 196/2019 pentru modificarea și completarea Legii nr. 295/2004 privind regimul armelor și al munițiilor, sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Curții de Apel Timișoara — Secția contencios administrativ și fiscal, Curții de Apel București — Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal și Tribunalului Brăila — Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 12 decembrie 2023.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE
MARIAN ENACHE

Magistrat-asistent,
Fabian Niculae

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 52
din 30 ianuarie 2024

**referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 102 alin. (3) lit. e)
din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 privind circulația pe drumurile publice**

Marian Enache	— președinte
Mihaela Ciochină	— judecător
Cristian Deliorga	— judecător
Dimitrie-Bogdan Licu	— judecător
Livia Doina Stanciu	— judecător
Elena-Simina Tănăsescu	— judecător
Varga Attila	— judecător
Cristina-Cătălina Turcu	— magistrat-asistent

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror
Loredana Brezeanu.

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 103 alin. (3) lit. e) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 privind circulația pe drumurile publice, excepție ridicată de Mihai Valeriu Oancea în Dosarul nr. 5.228/866/2018 al Judecătoriai Pașcani — Secția civilă și care formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 380D/2019.

2. La apelul nominal lipsesc părțile, față de care procedura de înștiințare este legal îndeplinită.

3. Președintele Curții dispune să se facă apelul și în dosarele nr. 724D/2019 și nr. 2.927D/2019, având ca obiect excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 103 alin. (3) lit. e) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 și ale art. 102 alin. (3) lit. e) din același act normativ, excepție ridicată de Dan Amurăriței în Dosarul nr. 5.050/866/2018 al Judecătoriai Pașcani — Secția civilă și de Mehmet Ali Muftouglu în Dosarul nr. 2.784/279/2017 al Tribunalului Neamț — Secția I civilă și de contencios administrativ.

4. La apelul nominal lipsesc părțile, față de care procedura de înștiințare este legal îndeplinită.

5. Curtea, având în vedere obiectul excepțiilor de neconstituționalitate ridicate în dosarele menționate, pune în discuție, din oficiu, conexarea cauzelor.

6. Reprezentantul Ministerului Public este de acord cu măsura procesuală propusă.

7. Curtea, în temeiul art. 53 alin. (5) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, dispune conexarea dosarelor nr. 724D/2019 și nr. 2.927D/2019 la Dosarul nr. 380D/2019, care a fost primul înregistrat.

8. Cauza fiind în stare de judecată, președintele Curții acordă cuvântul reprezentantului Ministerului Public, care pune concluzii de respingere a excepției de neconstituționalitate ca neîntemeiată, făcând referire la Decizia nr. 74 din 3 martie 2022.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarelor, reține următoarele:

9. Prin încheierile din 11 februarie 2019 și 14 februarie 2019, pronunțate în dosarele nr. 5.228/866/2018 și 5.050/866/2018, **Judecătoria Pașcani — Secția civilă a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a prevederilor „art. 103 alin. (3) lit. e) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 privind circulația pe drumurile publice”.**

10. Prin Încheierea din 16 octombrie 2019, pronunțată în Dosarul nr. 2.784/279/2017, **Tribunalul Neamț — Secția I civilă**

și de contencios administrativ a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 102 alin. (3) lit. e) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002.

11. Excepția a fost ridicată de Mihai Valeriu Oancea și Dan Amurăriței în cauze având ca obiect contestațiile introduse împotriva unor procese-verbale de constatare și sancționare a contravenției reglementate de art. 102 alin. (3) lit. e) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 privind circulația pe drumurile publice, precum și de Mehmet Ali Muftuoglu în apelul formulat împotriva sentinței prin care s-a respins plângerea împotriva unui proces-verbal de constatare și sancționare a contravenției reglementate de același text de lege.

12. **În motivarea excepției de neconstituționalitate** se arată, în esență, că atât Legea fundamentală, cât și art. 1 din Primul Protocol adițional la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale recunosc și garantează dreptul de proprietate privată indiferent de titularul său. Dreptul de a conduce un autovehicul „face parte, în secolul XXI, din drepturile de proprietate”. În lipsa exercitării dreptului de a conduce, un șofer profesionist nu își poate câștiga existența, iar deplasarea cu taxi la muncă poate atrage costuri mai mari decât salariul. Astfel, protejarea dreptului de proprietate privată constituie regula, iar limitarea acestui drept se poate realiza numai în mod excepțional. De asemenea, se încalcă art. 53 din Constituție, deoarece, în conformitate cu prevederile constituționale evocate, limitarea exercitării drepturilor se face cu titlu de excepție. Însă prevederile legale criticate interzic exercițiul dreptului, iar interdicția trece de tărâmul excepției (interzicerea dreptului la muncă, prin punerea în imposibilitatea realizării acestui drept). Măsura represivă a suspendării dreptului de a conduce se dispune *ab initio* ori de câte ori se constată existența vreunei contravenții dintre cele enumerate la art. 102 alin. (3) lit. e) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002, fără a avea relevanță și fără a distinge între voința internă a contravenientului — respectiv dacă ne aflăm în fața intenției directe sau a culpei, împrejurările care au determinat/cauzat săvârșirea contravenției sau gravitatea faptei. Sunt invocate, de asemenea, și considerentele Deciziei nr. 661 din 4 iulie 2007.

13. Reglementarea criticată este astfel incompatibilă cu principiul subsidiarității și proporționalității prevăzut de art. 5 din titlul I al Tratatului privind Uniunea Europeană, cu Protocolul (nr. 1) privind rolul parlamentelor naționale în Uniunea Europeană și Protocolul (nr. 2) privind aplicarea principiilor subsidiarității și proporționalității, anexe la Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, cu art. 17 — *Dreptul de proprietate* și art. 49 — *Principiul legalității și proporționalității infracțiunilor și pedepselor* din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene.

14. **Judecătoria Pașcani — Secția civilă și Tribunalul Neamț — Secția I civilă și de contencios administrativ** apreciază că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată. Dreptul de a conduce nu are natura unui drept de proprietate. Domeniul de aplicare al art. 53 din Constituție este circumscris restrângerii exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți prevăzute de Legea fundamentală, iar nu restrângerii exercițiului oricărui drept subiectiv chiar dacă acesta izvorăște dintr-un act normativ. Textul de lege criticat nu restrânge drepturi sau libertăți constituționale, ci stabilește situațiile în care operează suspendarea exercitării dreptului de a conduce autovehicule pe drumul public atunci când contravenientul încalcă anumite reguli de circulație prevăzute în mod expres.

15. Potrivit prevederilor art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, încheierile de sesizare au fost comunicate președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

16. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului, Guvernul și Avocatul Poporului** nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând încheierile de sesizare, rapoartele întocmite de judecătorul-raportor, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

17. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

18. **Obiectul excepției de neconstituționalitate**, așa cum rezultă din concluziile formulate de autorii excepției, îl constituie dispozițiile art. 102 alin. (3) lit. e) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 privind circulația pe drumurile publice, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 670 din 3 august 2006, cu modificările și completările ulterioare, iar nu prevederile art. 103 alin. (3) lit. e) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002, așa cum s-a reținut eronat în dispozitivul încheierilor de sesizare.

19. Textul de lege criticat are următorul cuprins: „*Constituie contravenție și se sancționează cu amenda prevăzută în clasa a IV-a de sancțiuni și cu aplicarea sancțiunii complementare a suspendării exercitării dreptului de a conduce pentru o perioadă de 90 de zile săvârșirea de către conducătorul de autovehicul, tractor agricol sau forestier ori tramvai a următoarelor fapte: [...] e) depășirea cu mai mult de 50 km/h a vitezei maxime admise pe sectorul de drum respectiv și pentru categoria din care face parte autovehiculul condus, constatată, potrivit legii, cu mijloace tehnice omologate și verificate metrologic.*”

20. În opinia autorilor excepției de neconstituționalitate, prevederile de lege criticate contravin dispozițiilor din Constituție cuprinse în art. 41 — *Munca și protecția socială a muncii*, art. 44 — *Dreptul de proprietate privată* și art. 53 — *Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*. De asemenea, sunt invocate dispozițiile art. 1 — *Protecția proprietății* din Primul Protocol adițional la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. Totodată textul criticat încalcă art. 5 — *Principiul subsidiarității și proporționalității* din titlul I al Tratatului privind Uniunea Europeană, precum și art. 3 și 4 din titlul I din Protocolul (nr. 1) privind rolul parlamentelor naționale în Uniunea Europeană și art. 5 din Protocolul (nr. 2) privind aplicarea principiilor subsidiarității și proporționalității, anexe la Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, precum și art. 17 — *Dreptul de proprietate* și art. 49 — *Principiul legalității și proporționalității infracțiunilor și pedepselor* din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene.

21. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea constată că s-a mai pronunțat asupra unor critici de neconstituționalitate motivate în mod similar, prin Decizia nr. 74 din 3 martie 2022, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 606 din 21 iunie 2022.

22. Cu acel prilej, făcând referire la jurisprudența sa, Curtea a constatat că prevederile legale criticate referitoare la conținutul constitutiv al contravenției constând în depășirea cu mai mult de 50 km/h a vitezei maxime admise pe sectorul de drum respectiv

și la sancțiunile amenzii și suspendării dreptului de a conduce autovehicule pentru o perioadă de 90 de zile în cazul săvârșirii acesteia nu afectează dreptul de proprietate asupra autovehiculelor, în substanța sa. Prin numeroase decizii, Curtea Constituțională a reținut că, potrivit prevederilor art. 44 alin. (1) din Constituție, conținutul și limitele dreptului de proprietate sunt stabilite prin lege. De asemenea, măsura obligării la plata unei amenzi nu aduce atingere dispozițiilor art. 44 din Constituție, chiar dacă are ca efect diminuarea patrimoniului contravenientului.

23. În consecință, Curtea a reținut că textele legale criticate nu contravin dispozițiilor art. 44 din Constituție și art. 1 din Primul Protocol adițional la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, invocat prin prisma art. 20 din Constituție. Pentru aceleași argumente nu se poate reține nici încălcarea art. 17 — *Dreptul de proprietate* din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene.

24. Totodată, Curtea a statuat că dreptul de a conduce autovehicule nu face parte din categoria drepturilor prevăzute de Constituție. În jurisprudența sa, Curtea Constituțională a reținut că art. 53 din Constituție stabilește condițiile și limitele restrângerii exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți. Acesta are în vedere însă drepturile și libertățile fundamentale înscrise în capitolul II al titlului II din Constituție, nu și alte drepturi. În aceste condiții, invocarea dispozițiilor art. 53 din Constituție, care se referă la restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți fundamentale, nu are relevanță în cauză.

25. Întrucât nu au intervenit elemente noi, de natură să determine schimbarea acestei jurisprudențe, Curtea reține că atât considerentele, cât și soluția deciziei menționate își păstrează valabilitatea și în prezenta cauză.

26. Distinct de cele reținute de Curte prin decizia anterioară, în prezenta cauză, Curtea observă că reglementarea unor contravenții și a sancțiunilor aplicabile acestora are drept consecință diminuarea patrimoniului contravenienților și, în cazul șoferilor profesioniști, limitarea dreptului la muncă pe o perioadă determinată, dar aceasta este o măsură justificată obiectiv și rațional de imperativul protejării interesului social și a ordinii de drept, prin adoptarea unor reguli specifice de sancționare a faptelor care pun în pericol viața, integritatea fizică și sănătatea persoanelor care sunt expuse pericolului de accidentare din cauza vitezei excesive a participanților la traficul rutier.

30. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, precum și al art. 1—3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate ridicată de Mihai Valeriu Oancea și de Dan Amurăriței în dosarele nr. 5.228/866/2018 și nr. 5.050/866/2018 ale Judecătorei Pașcani — Secția civilă și de Mehmet Ali Muftouglu în Dosarul nr. 2.784/279/2017 al Tribunalului Neamț — Secția I civilă și de contencios administrativ și constată că dispozițiile art. 102 alin. (3) lit. e) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 privind circulația pe drumurile publice sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Judecătorei Pașcani — Secția civilă și Tribunalului Neamț — Secția I civilă și de contencios administrativ și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 30 ianuarie 2024.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE
MARIAN ENACHE

Magistrat-asistent,
Cristina-Cătălina Turcu

27. Astfel, potrivit principiului proporționalității, orice măsură luată trebuie să fie adecvată — capabilă în mod obiectiv să ducă la îndeplinirea scopului, necesară — indispensabilă pentru îndeplinirea scopului și proporțională, respectiv să existe un raport de proporționalitate între mijloacele folosite și scopul vizat, ceea ce presupune verificarea existenței unui just echilibru între interesul general și imperativele apărării drepturilor fundamentale ale individului (în acest sens, a se vedea Decizia nr. 266 din 21 mai 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 443 din 19 iulie 2013, și Decizia nr. 662 din 11 noiembrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 47 din 20 ianuarie 2015, paragraful 28).

28. Curtea constată că sancțiunea instituită de textul de lege criticat este adecvată — capabilă în mod obiectiv și abstract să ducă la îndeplinirea scopului pentru care a fost instituită, și anume conducerea pe drumurile publice cu o viteză care să nu pună în pericol viața și sănătatea persoanelor expuse pericolului de accidentare. Totodată, sancțiunea amenzii și a suspendării exercitării dreptului de a conduce pe durată determinată este una necesară, pentru a înlătura o stare de pericol. În ceea ce privește obligația verificării existenței unui just echilibru între interesul general și imperativele apărării drepturilor individului, Curtea reține că sancțiunea amenzii, dar și sancțiunea suspendării exercitării dreptului de a conduce care se reflectă patrimonial asupra contravenienților (mai ales în cazul în care aceștia sunt conducători de autovehicule profesioniști) respectă justul echilibru între interesul general și imperativele apărării dreptului de proprietate privată și dreptului la muncă. În plus, toți conducătorii de autovehicule au obligația de a cunoaște cadrul normativ aplicabil, iar cei profesioniști, prin experiența acumulată, au reprezentarea exactă a pericolului social crescut al faptei de a conduce cu viteză mai mare de 50 km/h la oră față de viteza maximă legală.

29. În final, Curtea observă că autorii afirmă că se încalcă principiul subsidiarității și proporționalității reglementat în Tratatul privind Uniunea Europeană fără a motiva, în raport cu conținutul normativ al acestuia, în ce constă încălcarea. De asemenea, Curtea reține că verificarea încălcării principiului subsidiarității și proporționalității așa cum este reglementat în Tratatul privind Uniunea Europeană excedează sferei sale de competență.

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 66

din 1 februarie 2024

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 9 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale

Marian Enache	— președinte
Mihaela Ciochină	— judecător
Cristian Deliorga	— judecător
Dimitrie-Bogdan Licu	— judecător
Livia Doina Stanciu	— judecător
Elena-Simina Tănăsescu	— judecător
Varga Attila	— judecător
Daniela Ramona Marițiu	— magistrat-asistent

Cu participarea reprezentantei Ministerului Public, procuror Nicoleta-Ecaterina Eucarie.

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 9 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, excepție ridicată de Stelian Pintilei, în Dosarul nr. 3.569/40/2017/a2 al Curții de Apel Suceava — Secția penală și pentru cauze cu minori. Excepția formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 2.159D/2020.

2. La apelul nominal se constată lipsa părților. Procedura de înștiințare este legal îndeplinită.

3. Cauza fiind în stare de judecată, președintele Curții acordă cuvântul reprezentantei Ministerului Public, care pune concluzii de respingere, ca neîntemeiată, a excepției de neconstituționalitate. În acest sens, invocă Decizia Curții Constituționale nr. 677 din 17 noiembrie 2016.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, reține următoarele:

4. Prin Încheierea din 9 noiembrie 2020, pronunțată în Dosarul nr. 3.569/40/2017/a2, **Curtea de Apel Suceava — Secția penală și pentru cauze cu minori a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 9 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale**, excepție ridicată de Stelian Pintilei cu ocazia soluționării unei cauze penale aflate în etapa procesuală a apelului.

5. În motivarea excepției de neconstituționalitate, autorul acesteia susține că noțiunea de „sursă impozabilă” din cuprinsul textului de lege criticat nu este definită în cuprinsul legii privind evaziunea fiscală, aceasta neputându-se referi la activități generatoare de venituri care nu pot fi desfășurate în mod legal. Prin „bun” sau „sursă impozabilă sau taxabilă” se înțelege toate veniturile și bunurile impozabile sau taxabile, prin „ascunderea” înțelegându-se ascunderea acestuia atât în sens fizic, cât și în sens juridic. Consideră că infracțiunea de evaziune fiscală în această modalitate are ca situație premisă existența unei obligații legale de a plăti taxe și impozite pentru anumite activități prestate sau bunuri deținute, acest aspect rezultând din conținutul dispozițiilor art. 2 lit. b) din Legea nr. 241/2005, care definește noțiunea de „contribuabil” ca fiind orice persoană fizică ori juridică sau orice altă entitate fără personalitate juridică ce datorează taxe, contribuții ori alte sume bugetului general consolidat, obligațiile fiscale datorate fiind, potrivit dispozițiilor art. 2 lit. e) din aceeași lege, obligațiile prevăzute de Codul fiscal și Codul de procedură fiscală.

6. Autorul arată că a prestat o activitate de transport persoane și bunuri în spațiul comunitar fără a respecta dispozițiile legale în materie, respectiv fără deținerea autorizației și licenței de transport al căror regim juridic era prevăzut la data faptelor prin Ordonanța Guvernului nr. 27/2011 privind transporturile rutiere. Apreciază că nu se pot stabili impozite și taxe pentru veniturile ce provin din astfel de activități, în caz

contrar putându-se ajunge la situația paradoxală în care statul obține venituri din activitățile ilegale ale contribuabililor, creând în viziunea acestora aparența de legalitate prin faptul calculării, impunerii și plății sumelor aferente. Face referire la Decizia penală nr. 112/A din 23 mai 2013, pronunțată de Curtea de Apel Cluj. Așa fiind, în cazurile în care pentru anumite bunuri sau servicii există o interdicție absolută de comercializare/prestare, fapta fiind calificată în mod expres de către legiuitor ca o contravenție, nu se pot admite artificii prin care se extinde nepermis regimul de impunere fiscală cu consecința urmării penale a acestor persoane pentru săvârșirea infracțiunii de evaziune fiscală prevăzute de art. 9 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 241/2005.

7. Susține că, în situația sa, soluția de condamnare sub aspectul comiterii infracțiunii de evaziune fiscală a fost posibilă din cauza interpretării excesive, în defavoarea sa, a noțiunii de „sursă impozabilă sau taxabilă” prin includerea în aceasta și a veniturilor obținute din activități care au fost desfășurate nelegal și care pot reprezenta fie contravenții, fie alte infracțiuni. Această interpretare a fost posibilă din cauza lipsei de claritate și previzibilitate a dispozițiilor legale criticate, care contravin prevederilor art. 1 alin. (5) și ale art. 21 alin. (3) din Constituție. În final, invocă jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, spre exemplu, Hotărârea din 25 ianuarie 2007, pronunțată în Cauza *Sissanis împotriva României*, și a Curții Constituționale, spre exemplu, Decizia nr. 336 din 30 aprilie 2015.

8. **Curtea de Apel Suceava — Secția penală și pentru cauze cu minori** apreciază că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată. Arată că dispoziția criticată este suficient de clară, îndeplinind condițiile de calitate, precizie, previzibilitate și accesibilitate și sub aspectul înțelesului noțiunii de „sursă impozabilă”. Termenul de „obligație fiscală” este definit în art. 1 pct. 27 din Codul de procedură fiscală, iar art. 1 alin. (1) din Codul fiscal stabilește cadrul legal privind impozitele, taxele și contribuțiile sociale obligatorii prevăzute la art. 2 alin. (2) din același act normativ. Potrivit art. 2 din Legea nr. 241/2005, în înțelesul legii, expresia „obligații fiscale” se referă la obligațiile prevăzute de Codul fiscal și de Codul de procedură fiscală. Astfel, prin „bun sau sursă impozabilă sau taxabilă” trebuie înțelese toate veniturile și bunurile pentru care contribuabilii datorează impozite sau taxe, precum și orice act sau fapt generator de venituri care ar trebui supuse impozitării sau taxării.

9. Potrivit prevederilor art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, încheierea de sesizare a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

10. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului, Guvernul și Avocatul Poporului** nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, raportul întocmit de judecătorul-raportor, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

11. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

12. **Obiectul excepției de neconstituționalitate** îl constituie dispozițiile art. 9 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 672 din 27 iulie 2005, cu următorul conținut: „*Constituie infracțiuni de evaziune fiscală și se pedepsesc cu închisoare de la 2 la 8 ani și interzicerea unor drepturi sau cu amendă următoarele fapte săvârșite în scopul sustragerii de la îndeplinirea obligațiilor fiscale: a) ascunderea bunului ori a sursei impozabile sau taxabile;*”.

13. Autorul excepției susține că textul criticat contravine prevederilor constituționale cuprinse în art. 1 alin. (5) privind criteriile de calitate a legii și în art. 21 alin. (3) potrivit căruia părțile au dreptul la un proces echitabil și la soluționarea cauzelor într-un termen rezonabil.

14. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea constată că s-a mai pronunțat asupra constituționalității dispozițiilor legale criticate, dintr-o perspectivă similară, prin Decizia nr. 473 din 27 octombrie 2022, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 124 din 14 februarie 2023, Decizia nr. 817 din 24 noiembrie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 130 din 19 februarie 2016, și Decizia nr. 677 din 17 noiembrie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 212 din 28 martie 2017, prin care a respins, ca neîntemeiate, excepțiile de neconstituționalitate invocate.

15. Prin deciziile mai sus menționate, Curtea a reținut că, potrivit art. 2 din Legea nr. 241/2005, în înțelesul legii, expresia „obligații fiscale” cuprinsă în art. 9 alin. (1) lit. a) din același act normativ se referă la obligațiile prevăzute de Codul fiscal și de Codul de procedură fiscală.

16. Având în vedere aceste aspecte, precum și cele reținute în Decizia nr. 363 din 7 mai 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 495 din 6 iulie 2015, Curtea a apreciat că, în ceea ce privește art. 9 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 241/2005, din coroborarea normelor fiscale și procedural fiscale rezultă cu claritate care sunt impozitele și taxele ce intră sub incidența normei. Totodată, în ceea ce privește sintagma „bun sau sursă impozabilă sau taxabilă”, Curtea a apreciat că prin aceasta se înțelege toate veniturile și bunurile pentru care contribuabilii datorează impozite sau taxe, precum și orice act sau fapt generator de venituri care este supus impozitării sau taxării.

17. Așa fiind, Curtea a considerat că infracțiunea prevăzută de art. 9 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 241/2005 este clar definită de lege, persoanele putându-și da seama din conținutul dispozițiilor legale incidente care sunt actele sau omisiunile ce angajează răspunderea penală a acestora, prevederile criticate întrunind condițiile de claritate, precizie, previzibilitate și accesibilitate circumscrise principiului legalității prevăzut de dispozițiile art. 1 alin. (5) din Legea fundamentală. În același sens s-a mai pronunțat Curtea și prin Decizia nr. 874 din 23 octombrie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 53 din 23 ianuarie 2013.

18. De asemenea, referitor la sensul noțiunii de „bun sau sursă impozabilă sau taxabilă”, Curtea a observat că aceasta este subsumată noțiunii de „obligație fiscală” în privința căreia, prin Decizia nr. 446 din 28 iunie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 604 din 9 august 2016, și Decizia nr. 777 din 18 noiembrie 2021, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 392 din 21 aprilie 2022, Curtea a reținut că se referă la obligațiile prevăzute de Codul fiscal și de Codul de procedură fiscală. Astfel, Curtea a constatat că fiecare categorie de impozit, taxă și contribuție este reglementată în Legea nr. 571/2003 privind Codul fiscal, care indică persoana impozabilă, modul de determinare a impozitului, modul de declarare și termenele legale de plată. În continuare, Curtea a observat că, potrivit art. 22 din Ordonanța Guvernului nr. 92/2003 privind Codul de procedură fiscală, prin obligații fiscale, în sensul acestui cod, se înțelege: obligația de a declara bunurile și veniturile impozabile sau, după caz, impozitele, taxele, contribuțiile și alte sume datorate bugetului general consolidat; obligația de a calcula și de a înregistra în evidențele

contabile și fiscale impozitele, taxele, contribuțiile și alte sume datorate bugetului general consolidat; obligația de a plăti la termenele legale impozitele, taxele, contribuțiile și alte sume datorate bugetului general consolidat; obligația de a plăti dobânzi, penalități de întârziere sau majorări de întârziere, după caz, aferente impozitelor, taxelor, contribuțiilor și altor sume datorate bugetului general consolidat, denumite obligații de plată accesorii; obligația de a calcula, de a reține și de a înregistra în evidențele contabile și de plată, la termenele legale, impozitele și contribuțiile care se realizează prin stopaj la sursă; orice alte obligații care revin contribuabililor, persoane fizice sau juridice, în aplicarea legilor fiscale. De asemenea, Curtea a observat că termenul „obligație fiscală” este definit și în art. 1 pct. 27 din Legea nr. 207/2015 privind Codul de procedură fiscală. Astfel, obligația fiscală reprezintă obligația de plată a oricărei sume care se cuvine bugetului general consolidat, reprezentând obligația fiscală principală și obligația fiscală accesorie. Totodată, potrivit art. 1 pct. 28 și 29 din același act normativ, obligația fiscală principală reprezintă obligația de plată a impozitelor, taxelor și contribuțiilor sociale, precum și obligația organului fiscal de a restitui sumele încasate fără a fi datorate și de a rambursa sumele cuvenite, în situațiile și condițiile prevăzute de lege, iar obligația fiscală accesorie este definită ca fiind obligația de plată sau de restituire a dobânzilor, a penalităților sau a majorărilor aferente unor obligații fiscale principale. Totodată, Curtea a reținut că, potrivit art. 1 alin. (1) din Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal, acesta stabilește cadrul legal privind impozitele, taxele și contribuțiile sociale obligatorii prevăzute la art. 2 alin. (2) din același act normativ, care sunt venituri ale bugetului de stat, bugetelor locale, bugetului asigurărilor sociale de stat, bugetului Fondului național unic de asigurări sociale de sănătate, bugetului asigurărilor pentru șomaj și fondului de garantare pentru plata creanțelor salariale, contribuabilii care au obligația să plătească aceste impozite, taxe și contribuții sociale, precum și modul de calcul și de plată a acestora (Decizia nr. 871 din 10 decembrie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 154 din 29 februarie 2016, paragrafele 15—18).

19. În acest context, Curtea a reținut că este necesar ca între actele normative ce reglementează un anumit domeniu să existe atât o conexiune logică, pentru a da posibilitatea destinatarilor acestora să determine conținutul domeniului reglementat, cât și o corespondență sub aspectul forței lor juridice. În acest sens, normele de tehnică legislativă statuează că actul normativ trebuie să se integreze organic în sistemul legislației, scop în care actul normativ trebuie corelat cu prevederile actelor normative de nivel superior sau de același nivel cu care se află în conexiune [art. 13 lit. a) din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 260 din 21 aprilie 2010]. Pentru sublinierea unor conexiuni legislative se utilizează norma de trimitere [art. 16 alin. (1) teza a doua din Legea nr. 24/2000], care operează întotdeauna între acte normative cu aceeași forță juridică.

20. Referitor la tehnica trimiterilor legislative, Curtea a reținut că trimiterea de la un text de lege la altul în cadrul unui anumit act normativ sau la un alt act normativ este un procedeu frecvent utilizat în scopul realizării economiei de mijloace. S-a arătat, totodată, că, pentru a nu se repeta de fiecare dată, legiuitorul poate face trimitere la o altă prevedere legală în care sunt stabilite expres anumite prescripții normative și că efectul dispoziției de trimitere constă în încorporarea ideală a prevederilor la care se face trimiterea în conținutul normei care face trimitere; se produce astfel o împlinire a conținutului ideal al normei care face trimiterea cu prescripțiile celuilalt text (a se vedea paragrafele 19 și 20 din Decizia nr. 871 din 10 decembrie 2015).

21. Întrucât nu au intervenit elemente noi, de natură să determine schimbarea acestei jurisprudențe, soluția și considerentele care au fundamentat-o își păstrează valabilitatea și în prezenta cauză.

22. În continuare, distinct de cele reținute prin jurisprudența mai sus invocată, Curtea constată că aspectele, invocate în

susținerea excepției de neconstituționalitate, referitoare la natura și modalitatea de comitere a faptelor reținute de către organele judiciare în sarcina autorului acesteia pot face obiectul analizei organelor judiciare competente să soluționeze cauza în cadrul căreia a fost invocată prezenta excepție, excedând sferei

atribuțiilor instanței de contencios constituțional, care, conform art. 2 alin. (3) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, „se pronunță numai asupra constituționalității actelor cu privire la care a fost sesizată”.

23. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, precum și al art. 1—3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate ridicată de Stelian Pintilei în Dosarul nr. 3.569/40/2017/a2 al Curții de Apel Suceava — Secția penală și pentru cauze cu minori și constată că dispozițiile art. 9 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Curții de Apel Suceava — Secția penală și pentru cauze cu minori și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 1 februarie 2024.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE
MARIAN ENACHE

Magistrat-asistent,
Daniela Ramona Marițiu

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 115

din 7 martie 2024

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 5 alin. (2) fraza a doua din Codul de procedură penală

Marian Enache	— președinte
Mihaela Ciochină	— judecător
Cristian Deliorga	— judecător
Dimitrie-Bogdan Licu	— judecător
Laura-Iuliana Scânteii	— judecător
Gheorghe Stan	— judecător
Livia-Doina Stanciu	— judecător
Elena-Simina Tănăsescu	— judecător
Varga Attila	— judecător
Oana-Cristina Puică	— magistrat-asistent

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Nicoleta-Ecaterina Eucarie.

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 5 alin. (2) teza a doua din Codul de procedură penală, excepție ridicată de Ovidiu-Dumitru Vasiliu în Dosarul nr. 32/753/2019/a1 al Curții Militare de Apel București și care formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 2.865D/2019.

2. La apelul nominal lipsește autorul excepției, față de care procedura de înștiințare este legal îndeplinită.

3. Cauza fiind în stare de judecată, președintele Curții acordă cuvântul reprezentantului Ministerului Public, care pune concluzii de respingere, în principal, ca inadmisibilă, a excepției de neconstituționalitate, întrucât textul de lege criticat nu are legătură cu soluționarea cauzei, care se află în procedura de cameră preliminară, fază procesuală în care nu sunt incidente dispozițiile art. 5 din Codul de procedură penală privind principiul aflării adevărului. În subsidiar, pune concluzii de respingere ca neîntemeiată a excepției de neconstituționalitate, deoarece prevederile art. 1 alin. (3) din Constituție consacră același principiu ca dispozițiile art. 5 din Codul de procedură penală.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, reține următoarele:

4. Prin Încheierea din 23 octombrie 2019, pronunțată în Dosarul nr. 32/753/2019/a1, **Curtea Militară de Apel București a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 5 alin. (2) teza a doua din Codul de procedură penală**. Excepția a fost ridicată de Ovidiu-Dumitru Vasiliu într-o cauză penală aflată în faza de cameră preliminară, și anume în etapa soluționării contestației formulate de inculpat împotriva încheierii prin care judecătorul de cameră preliminară a dispus începerea judecării.

5. **În motivarea excepției de neconstituționalitate**, autorul acesteia susține, în esență, că dispozițiile art. 5 alin. (2) fraza a doua din Codul de procedură penală încalcă principiul statului de drept în componenta sa referitoare la garantarea drepturilor cetățenilor, dreptul la apărare, precum și dreptul acuzatului de a întreba sau solicita audierea martorilor acuzării și de a obține citarea și audierea martorilor apărării în aceleași condiții ca martorii acuzării. Arată că dispozițiile art. 5 alin. (2) fraza a doua din Codul de procedură penală reglementează principiul aflării adevărului, unul dintre principiile de bază ale aplicării legii procesual penale alături de legalitatea procesului penal, separarea funcțiilor judiciare, caracterul echitabil și dreptul la apărare. Observă că prevederile art. 5 alin. (1) din Codul de procedură penală se referă la obligația organelor judiciare de a stabili adevărul pe bază de probe, în timp ce dispozițiile alin. (2) al aceluiași articol sunt aplicabile numai organelor de urmărire penală, inclusiv procurorului militar care a instrumentat cauza. După ce în prima frază a alin. (2) se arată că organele de urmărire penală au obligația de a strânge și de a administra probe atât în favoarea, cât și în defavoarea suspectului sau inculpatului, fraza a doua instituie dreptul organelor de urmărire

penală de a respinge sau de a nu consemna cu rea-credință probele propuse în favoarea suspectului sau inculpatului, sub sancțiunea eventuală a nulității relative, potrivit prevederilor art. 282 din Codul de procedură penală. Totodată, arată că legea procesual penală institue obligația procurorului de a-și exercita cu bună-credință atribuțiile funcționale și de a strânge și administra probe atât în favoarea, cât și în defavoarea suspectului/inculpatului, obligație a cărei nesocotire conduce la vătămarea drepturilor și a intereselor legitime ale suspectului/inculpatului, respectiv dreptul la apărare, la un proces echitabil, în respectarea demnității umane, fapte care constituie infracțiunea de abuz în serviciu prevăzută de dispozițiile art. 297 din Codul penal. Susține că dispozițiile art. 5 alin. (2) fraza a doua din Codul de procedură penală au ca efect nepedepsirea abuzului în serviciu comis de organele de urmărire penală, operând precum o veritabilă dezincriminare — printr-o normă de procedură penală — a unei fapte deosebit de grave. Astfel, textul de lege analizat îi situează pe procurori — în speță, pe cei militari — deasupra legii penale, printr-un „privilegiu inabil mascat” de norma de procedură penală criticată, contrar prevederilor art. 16 din Constituție. Consideră că textul de lege referitor la respingerea sau neconsemnarea cu rea-credință a probelor propuse în favoarea suspectului sau inculpatului legiferează reaua-credință a organelor de urmărire penală și lasă o faptă deosebit de gravă nu numai în afara legii penale, ci și în afara răspunderii de orice altă natură, cum ar fi cea disciplinară, civilă, administrativă etc. Norma criticată nesocotește toate principiile care stau la baza arhitecturii statului de drept, cu precădere pe cele privind drepturile fundamentale ale omului, drepturi în absența cărora nu poate să existe stat de drept, în accepțiunea dispozițiilor art. 1 din Constituție. Susține că trimiterea la eventualele sancțiuni prevăzute în Codul de procedură penală, în ipoteza conduitei de rea-credință a organelor de urmărire penală, realizează o formă de răspundere mascată, neclară, imprecisă, imprevizibilă și fără consecințe juridice pentru încălcarea drepturilor suspectului/inculpatului, lăsând în sarcina acestuia din urmă să dovedească vătămarea cauzată prin reaua-credință a procurorului la administrarea probelor solicitate în apărare. În acest fel se aduce atingere chiar substanței drepturilor, acestea fiind lipsite de efectivitate, îndeosebi dreptul la apărare, consacrat de prevederile art. 24 din Constituție și ale art. 6 paragraful 3 lit. d) din Convenție. Mai arată că invocarea nulităților relative de către suspect/inculpat îi transferă acestuia o sarcină greu de îndeplinit, o „probă diabolică”. Totodată, potrivit dispozițiilor art. 282 alin. (4) lit. a) din Codul de procedură penală, aceste nulități pot fi invocate numai până la închiderea procedurii în camera preliminară, dacă încălcările au survenit în cursul urmăririi penale.

6. Curtea Militară de Apel București arată că, având în vedere că excepția de neconstituționalitate nu a fost ridicată din oficiu, își exprimă doar opinia că dispozițiile art. 5 alin. (2) fraza a doua din Codul de procedură penală sunt constituționale.

7. Potrivit prevederilor art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, încheierea de sesizare a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

8. Președinții celor două Camere ale Parlamentului, Guvernul și Avocatul Poporului nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, raportul întocmit de judecătorul-raportor, concluziile procurorului, dispozițiile de lege criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

9. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

10. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie dispozițiile art. 5 alin. (2) fraza a doua din Codul de procedură penală, care au următorul cuprins: „(2) [...] *Respingerea sau*

neconsemnarea cu rea-credință a probelor propuse în favoarea suspectului sau inculpatului se sancționează conform dispozițiilor prezentului cod.”

11. În susținerea neconstituționalității dispozițiilor de lege criticate, autorul excepției invocă încălcarea prevederilor constituționale ale art. 1 alin. (3) privind statul de drept în componenta sa referitoare la garantarea drepturilor cetățenilor, ale art. 24 referitor la dreptul la apărare, precum și a prevederilor art. 6 paragraful 3 lit. d) — privind dreptul acuzatului de a întreba sau solicita audierea martorilor acuzării și de a obține citarea și audierea martorilor apărării în aceleași condiții ca martorii acuzării — din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

12. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea constată că dispozițiile art. 5 din Codul de procedură penală consacră aflarea adevărului de către organele judiciare ca principiu de bază al aplicării legii procesuale penale. Curtea reține că, înainte de a fi o categorie juridică, adevărul este o categorie filosofică. Delimitând adevărul de nonadevăr, majoritatea filosofilor subliniază caracterul obiectiv al adevărului, care nu depinde de voința omului. Dacă opiniile cu privire la definirea adevărului sunt destul de convergente, opiniile expuse în filosofie cu privire la posibilitatea omului de a cunoaște adevărul sunt foarte divergente, mergând de la ideea că adevărul poate fi cunoscut întotdeauna până la ideea că adevărul nu poate fi cunoscut niciodată cu mijloacele omenești. Această divergență de opinii și-a pus amprenta și asupra modului în care diferitele sisteme procesuale se raportează la aflarea adevărului.

13. Curtea reține că sistemele procesuale penale de sorginte adversarială, de exemplu, nu cunosc principiul aflării adevărului ca principiu de bază al procesului penal, deoarece acestea sunt clădite pe un cu totul alt fundament legat de aflarea adevărului într-o cauză penală. Diferența dintre sistemul procesual adversarial și cel continental este una de profunzime, cele două având o raportare diferită chiar cu privire la miezul problemei activității judiciare, și anume aflarea adevărului judiciar. În sistemul continental, adevărul judiciar trebuie să fie identic cu adevărul obiectiv, real, adică instanțele nu pot reține altceva decât ceea ce s-a petrecut în realitate.

14. În noul Cod de procedură penală, aflarea adevărului este reglementată ca regulă de bază în art. 5 alin. (1), unde se prevede că „*Organele judiciare au obligația de a asigura, pe bază de probe, aflarea adevărului cu privire la faptele și împrejurările cauzei, precum și cu privire la persoana suspectului sau inculpatului*”. Curtea observă, pe de o parte, că, pentru asigurarea acestui deziderat, actuala reglementare are un conținut mai bine articulat, fiind subliniat faptul că aflarea adevărului se poate baza numai pe probele administrate în fiecare cauză penală. Pe de altă parte, Codul de procedură penală din 1968 consacra principiul rolului activ al organelor judiciare în procesul penal, precum și obligația lor de a acționa din oficiu pentru aflarea acestui adevăr. În trecerea pe care noul Cod de procedură penală a făcut-o spre sistemul procesual adversarial nu a mai fost reglementat principiul rolului activ al organelor judiciare, în vederea asigurării unui termen mai scurt de soluționare a cauzelor.

15. Sistemele adversariale susțin că această „pretenție” a sistemelor continentale, de a afla adevărul obiectiv în cadrul unui proces penal, este o utopie și că adevărul judiciar, reconstituit în urma administrării probelor în cadrul unui proces penal, poate fi diferit de adevărul real. În cadrul unui sistem procesual adversarial, fiecare dintre părțile care se confruntă într-un proces penal — acuzarea și apărarea — este deținătoarea propriului adevăr, pe care încearcă să îl impună, în urma unei confruntări corecte. De aici decurge importanța deosebită pe care sistemul adversarial o acordă procedurii, care trebuie să fie una corectă, perfect echitabilă, să asigure o egalitate a armelor, pentru a se putea ajunge la o soluție justă. Prin această concepție despre adevărul judiciar se explică posibilitatea pe care o au părțile

implicate în procesul penal — acuzarea și apărarea — de a negocia acest adevăr judiciar, respectiv de a negocia încadrarea juridică a faptei, pedeapsa stabilită pentru faptă, modalitatea de executare a acesteia etc.

16. Cum se poate observa, controversa cu privire la adevărul judiciar nu este decât o reluare, pe plan procesual penal, a vechii problematice filosofice legate de posibilitatea omului de a cunoaște adevărul, sistemele adversiale situându-se pe poziția imposibilității omului de a cunoaște adevărul, precum și pe aceea că adevărul are un caracter relativ, iar nu unul absolut. Aceste idei sunt, de altfel, unele destul de răspândite în curentele filosofice din lumea anglo-saxonă, unde își au originea sistemele procesuale de sorginte adversială. Sistemele procesuale romano-germanice, care își au originea în Europa continentală, și-au bazat principiile referitoare la cunoașterea adevărului în procesul penal pe curentele filosofice idealiste, în special pe idealismul german. Diferența dintre cele două sisteme cu privire la importanța acordată procedurii rezultă din diferența de viziune a acestora în legătură cu adevărul judiciar.

17. Curtea reține că dezavantajele celor două mari sisteme procesuale penale au făcut ca sistemul procesual predominant în prezent să fie unul mixt, cu elemente adoptate atât din sistemul inchizitorial, cât și din cel adversial. Diferența dintre sistemele moderne constă însă în ponderea pe care o reprezintă elementele adoptate din fiecare sistem procesual și în special viziunea adoptată cu privire la adevărul obiectiv. Astfel, regăsim elemente de drept inchizitorial și în sistemele procesuale anglo-saxone, cum întâlnim elemente de drept adversial și în sistemele de sorginte inchizitorială. Întrucât sistemele procesuale continentale, de sorginte inchizitorială, cum este și cel român, păstrează pentru faza de judecată foarte puține elemente din vechiul sistem inchizitorial, împrumutând pentru această fază o serie de principii din sistemul opus, s-a preferat denumirea de sistem continental sau mixt. Caracteristica principală a acestui sistem este că în faza preliminară judecătii, aceea de instrucție, se aplică predominant sistemul inchizitorial (cu unele elemente adversiale, cum ar fi separarea funcțiilor judiciare, dreptul la apărare al acuzatului, unele elemente de contradictorialitate etc.), iar în faza de judecată se aplică predominant sistemul adversial (cu unele elemente inchizitoriale, cum ar fi folosirea probelor din cursul urmăririi penale). De asemenea, aceste sisteme sunt caracterizate în general prin adoptarea principiului adevărului obiectiv, încredințarea funcției de acuzare unui organ specializat, respectiv Ministerului Public, și adoptarea sistemului probelor libere și al liberei aprecieri a acestora.

18. Astfel, potrivit dispozițiilor art. 5 alin. (2) fraza întâi din Codul de procedură penală, organele de urmărire penală au obligația să strângă și să administreze probe atât în favoarea,

cât și în defavoarea suspectului sau inculpatului. Curtea observă că această obligație a organelor de urmărire penală era cuprinsă în Codul de procedură penală din 1968 în partea introductivă a titlului dedicat urmăririi penale (art. 202). Așa fiind, ridicarea reglementării la rang de principiu reprezintă o garanție importantă în ceea ce privește aflarea adevărului, loialitatea procesuală și asigurarea exercitării efective a dreptului la apărare.

19. În ceea ce privește dispozițiile art. 5 alin. (2) fraza a doua din Codul de procedură penală, criticate în prezenta cauză, acestea stabilesc că respingerea sau neconsemnarea cu rea-credință a probelor propuse în favoarea suspectului sau inculpatului se sancționează conform dispozițiilor Codului de procedură penală. Sancționarea procesuală a relei-credințe pe care ar putea să o manifeste organul judiciar în consemnarea cererilor de probe sau admiterea probelor solicitate reprezintă un element de noutate care pune în evidență o exigență deosebită în ceea ce privește administrarea probelor în cauzele penale. Probele rămân modalitatea concretă de aflare a adevărului și administrarea lor este activitatea procesuală care face ca exercitarea dreptului la apărare consacrat de prevederile art. 24 din Constituție să devină efectivă. Sancțiunea — fie că este de natură procesuală, fie că este de altă natură — reprezintă o garanție procesuală și o modalitate de responsabilizare a organului judiciar, în acord cu prevederile constituționale ale art. 1 alin. (3) privind statul de drept în componenta sa referitoare la garantarea drepturilor cetățenilor.

20. Prin urmare, Curtea nu poate reține critica formulată de autorul excepției de neconstituționalitate, în sensul că dispozițiile art. 5 alin. (2) fraza a doua din Codul de procedură penală ar institui un drept al organelor de urmărire penală de a respinge sau de a nu consemna cu rea-credință probele propuse în favoarea suspectului sau inculpatului, sub o eventuală sancțiune a nulității relative. În mod evident, printr-o normă de procedură penală nu poate să opereze dezincriminarea unei fapte penale, așa cum susține autorul excepției, care consideră că dispozițiile art. 5 alin. (2) fraza a doua din Codul de procedură penală au ca efect nepedepsirea abuzului în serviciu comis de organele de urmărire penală. De asemenea, textul de lege analizat nu îi situează pe procurori deasupra legii penale, printr-un privilegiu mascat, norma de procedură penală criticată neaducând nicio atingere prevederilor art. 16 din Constituție, ci, dimpotrivă, constituie o garanție procesuală în deplin acord cu cerințele prevăzute de art. 6 paragraful 3 lit. d) din Convenție privind dreptul acuzatului de a întreba sau solicita audierea martorilor acuzării și de a obține citarea și audierea martorilor apărării în aceleași condiții ca martorii acuzării.

21. Pentru considerentele expuse, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, precum și al art. 1—3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate ridicată de Ovidiu-Dumitru Vasiliu în Dosarul nr. 32/753/2019/a1 al Curții Militare de Apel București și constată că dispozițiile art. 5 alin. (2) fraza a doua din Codul de procedură penală sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Curții Militare de Apel București și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 7 martie 2024.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE
MARIAN ENACHE

Magistrat-asistent,
Oana-Cristina Puică

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 197

din 9 aprilie 2024

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 87 alin. (1) lit. g) din Legea nr. 161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției, în redactarea anterioară intrării în vigoare a Legii nr. 87/2017 pentru modificarea Legii nr. 161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției

Marian Enache	— președinte
Mihaela Ciochină	— judecător
Cristian Deliorga	— judecător
Dimitrie-Bogdan Licu	— judecător
Laura-Iuliana Scântei	— judecător
Gheorghe Stan	— judecător
Livia Doina Stanciu	— judecător
Elena-Simina Tănăsescu	— judecător
Varga Attila	— judecător
Ioana Marilena Chiorean	— magistrat-asistent

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Ioana Codruța Dărăngă.

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 87 alin. (1) lit. g) din Legea nr. 161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției, excepție ridicată de Mugurel Tobă în Dosarul nr. 874/87/2016/a1 al Înaltei Curți de Casație și Justiție — Secția de contencios administrativ și fiscal și care formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 1.177D/2020.

2. La apelul nominal se constată lipsa părților. Procedura de înștiințare este legal îndeplinită.

3. Cauza fiind în stare de judecată, președintele Curții acordă cuvântul reprezentantului Ministerului Public, care, în esență, pune concluzii de respingere, ca neîntemeiată, a excepției de neconstituționalitate, sens în care invocă deciziile Curții Constituționale nr. 336 din 11 mai 2017, nr. 212 din 17 aprilie 2018 și nr. 843 din 14 decembrie 2021.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

4. Prin Încheierea din 10 iulie 2020, pronunțată în Dosarul nr. 874/87/2016/a1, **Înalta Curte de Casație și Justiție — Secția de contencios administrativ și fiscal a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 87 alin. (1) lit. g) din Legea nr. 161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției.** Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de Mugurel Tobă într-o cauză având ca obiect anularea raportului de evaluare a incompatibilității, emis la data de 14 aprilie 2016 de Agenția Națională de Integritate.

5. **În motivarea excepției de neconstituționalitate** autorul acesteia arată, în esență, că desfășurarea activității de reprezentant al unei întreprinderi familiale nu poate fi asimilată cu desfășurarea activității, ca activitate profesională permanentă, de către un comerciant, având în vedere definiția

prevăzută de art. 2 lit. h) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 44/2008 privind desfășurarea activităților economice de către persoanele fizice autorizate, întreprinderile individuale și întreprinderile familiale, potrivit căreia întreprindere familială este „*întreprinderea economică, fără personalitate juridică, organizată de membrii unei familii*”. În această situație, îngrădirea drepturilor constituționale prevăzute de art. 16 alin. (3), art. 37, 40 și 45 nu se justifică, întrucât nu servește protejării niciuneia dintre valorile sau situațiile reglementate de art. 53 din Constituție.

6. **Înalta Curte de Casație și Justiție — Secția de contencios administrativ și fiscal** și-a exprimat opinia în sensul netemeinicii excepției de neconstituționalitate, considerând, în esență, că reglementarea criticată se integrează scopului legii și nu contravine normelor constituționale invocate. În cazul incompatibilității prevăzute de lege, opțiunea aparține în exclusivitate destinatarului normei, iar în funcție de această opțiune, acesta poate exercita ori activitatea economică în calitate de comerciant persoană fizică ori funcția sau demnitatea publică.

7. Potrivit prevederilor art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, încheierea de sesizare a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

8. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului, Guvernul și Avocatul Poporului** nu au transmis punctele de vedere solicitate.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, raportul întocmit de judecătorul-raportor, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

9. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

10. **Obiectul excepției de neconstituționalitate**, astfel cum este menționat în încheierea de sesizare a Curții Constituționale, îl constituie dispozițiile art. 87 alin. (1) lit. g) din Legea nr. 161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 279 din 21 aprilie 2003, cu modificările și completările ulterioare. Curtea observă că partea introductivă a art. 87 alin. (1) din Legea nr. 161/2003 avea, la data întocmirii raportului de evaluare de către Agenția Națională de Integritate, următorul cuprins: „(1) *Funcția de primar și viceprimar, primar general și viceprimar al municipiului București, președinte și vicepreședinte*

al consiliului județean este incompatibilă cu: [...]”. Ulterior, partea introductivă a art. 87 alin. (1) din Legea nr. 161/2003 a fost modificată prin articolul unic pct. 4 din Legea nr. 87/2017 pentru modificarea Legii nr. 161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 313 din 2 mai 2017. În prezent, dispozițiile art. 87 alin. (1) lit. g) din Legea nr. 161/2003 au următorul cuprins: „Funcția de primar și viceprimar, primar general și viceprimar al municipiului București, președinte și vicepreședinte al consiliului județean este incompatibilă cu exercitarea următoarelor funcții sau calități: [...] g) calitatea de comerciant persoană fizică.”

11. Însă, ținând seama de jurisprudența Curții Constituționale, concretizată în Decizia nr. 766 din 15 iunie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 549 din 3 august 2011, potrivit căreia „sunt supuse controlului de constituționalitate și legile sau ordonanțele ori dispozițiile din legi sau din ordonanțe ale căror efecte juridice continuă să se producă și după ieșirea lor din vigoare”, precum și de dispozițiile aplicabile cauzelor în cadrul cărora a fost invocată excepția de neconstituționalitate, Curtea reține că obiect al acesteia îl constituie dispozițiile art. 87 alin. (1) lit. g) din Legea nr. 161/2003, în redactarea anterioară intrării în vigoare a Legii nr. 87/2017.

12. În opinia autorului excepției de neconstituționalitate, prevederile de lege criticate contravin dispozițiilor constituționale cuprinse în art. 16 alin. (3) referitor la condițiile de ocupare a funcțiilor și demnităților publice, art. 37 referitor la dreptul de a fi ales, art. 40 privind dreptul de asociere, art. 45 privind libertatea economică și art. 53 privind restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți.

13. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea reține că, referitor la dispozițiile criticate, s-a mai pronunțat prin numeroase decizii, cu titlu exemplificativ fiind Decizia nr. 336 din 11 mai 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 669 din 16 august 2017, Decizia nr. 212 din 17 aprilie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 646 din 25 iulie 2018, Decizia nr. 285 din 7 mai 2019, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 625 din 26 iulie 2019, Decizia nr. 279 din 4 iunie 2020, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1147 din 27 noiembrie 2020, sau Decizia nr. 843 din 14 decembrie 2021, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 239 din 10 martie 2022.

14. Prin Decizia nr. 843 din 14 decembrie 2021, precitată, paragrafele 13 și 14, Curtea a amintit jurisprudența sa constantă, potrivit căreia instituirea incompatibilităților privind aleșii locali este impusă de necesitatea asigurării îndeplinirii cu obiectivitate de către persoanele care exercită o demnitate publică sau o funcție publică de autoritate a atribuțiilor ce le revin potrivit Constituției, în deplină concordanță cu principiile imparțialității, integrității, transparenței deciziei și supremației interesului public. Totodată, Curtea a reținut că înlăturarea incompatibilității depinde de voința celui ales, care poate opta pentru una dintre cele două calități incompatibile. Astfel, nu se poate îndeplini o funcție publică ce obligă la transparența modului de utilizare și administrare a fondurilor publice, dacă în același timp o persoană este angrenată și în mediul de afaceri, întrucât cumularea celor două funcții ar putea duce la afectarea intereselor generale ale comunității și a principiilor care stau la baza statului de drept. De asemenea, Curtea a reținut că prevederile legale supuse controlului de constituționalitate, stabilind cu claritate incompatibilități specifice aleșilor locali, dau expresie voinței legiuitorului, care a apreciat că funcțiile publice care obligă la transparența modului de utilizare și administrare a fondurilor publice sunt incompatibile cu funcțiile private,

specifice mediului de afaceri, întrucât cumulul acestora ar putea duce la atingerea interesului public și a încrederii cetățenilor în autoritățile administrației publice.

15. Cu privire la înțelesul noțiunii de „comerciant”, mai ales prin prisma intrării în vigoare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 505 din 15 iulie 2011, prin Decizia nr. 228 din 2 iunie 2020, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 754 din 19 august 2020, paragraful 20, Curtea a amintit jurisprudența sa, potrivit căreia înțelegerea conținutului normelor juridice criticate, prin corelare cu alte dispoziții legale, vizează interpretarea și aplicarea legilor în cauza dedusă judecării (a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 167 din 17 martie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 418 din 12 iunie 2015, paragraful 27). Totodată, așa cum a reținut Curtea în Decizia nr. 336 din 11 mai 2017, precitată, paragraful 28, calificarea unei persoane fizice care desfășoară o activitate economică autorizată ca fiind comerciant trebuie apreciată, de la caz la caz, de către instituțiile/autoritățile competente, în funcție de coordonatele cuprinse în legislația de drept comun (art. 3 din Legea nr. 287/2009 privind Codul civil și art. 6 din Legea nr. 71/2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 409 din 10 iunie 2011).

16. În ceea ce privește critica de neconstituționalitate raportată la art. 16 alin. (3) din Constituție, prin Decizia nr. 683 din 20 octombrie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 103 din 10 februarie 2016, paragraful 17, Curtea a constatat că dispozițiile de lege criticate nu sunt de natură să afecteze acest principiu constituțional, având în vedere că demnitățile și funcțiile publice se exercită în condițiile legii, iar acestea îi vizează în egală măsură pe toți cei aflați într-o atare situație, fără deosebire pe criterii de gen. Totodată, prin Decizia nr. 739 din 16 decembrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 124 din 18 februarie 2015, paragraful 30, Curtea a reținut că înlăturarea incompatibilității depinde de voința celui ales, care poate opta pentru una dintre cele două calități incompatibile.

17. Referitor la invocarea prevederilor constituționale ale art. 37, Curtea a reținut, cu valoare de principiu, prin Decizia nr. 683 din 20 octombrie 2015, precitată, paragraful 18, că normele ce reglementează incompatibilități nu aduc atingere dreptului de a fi ales, întrucât persoanele care ocupă funcțiile publice, pentru care s-au stabilit incompatibilități, au fost alese prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat, în condițiile stabilite de legea pentru alegerea autorităților administrației publice locale.

18. Cu privire la critica de neconstituționalitate raportată la dreptul de asociere, prin Decizia nr. 396 din 1 octombrie 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 708 din 19 noiembrie 2013, Curtea a statuat că art. 40 din Constituție vizează dreptul cetățenilor de a se asocia în partide politice, în sindicate, în patronate și în alte forme de asociere, prin acestea înțelegându-se forme de asociere legale, prin care cetățenii își pot exercita drepturile politice. Prin urmare, Curtea a constatat că art. 40 din Legea fundamentală nu are incidență în cauză.

19. În ceea ce privește invocarea prevederilor constituționale ale art. 45, Curtea a reținut, prin Decizia nr. 336 din 11 mai 2017, paragraful 27, că, potrivit acestor norme, accesul liber al persoanei la o activitate economică, libera inițiativă și exercitarea acestora sunt garantate, sub condiția respectării cadrului normativ incident. Dispozițiile art. 87 alin. (1) lit. g) din Legea nr. 161/2003, prin cazul de incompatibilitate pe care îl reglementează, conțin o condiție specială, ce nu permite exercitarea simultan, de către aceeași persoană, a unei funcții sau demnități publice și a unei activități economice, în calitate de comerciant persoană fizică. Opțiunea aparține în exclusivitate destinatarului normei, care

poate exercita ori activitatea economică în calitate de comerciant persoană fizică, în condițiile legislației în materie, ori funcția sau demnitatea publică, supunându-se regimului juridic reglementat în acest sens. Prin urmare, Curtea a respins, ca neîntemeiate, criticile de neconstituționalitate referitoare la încălcarea art. 45 din Legea fundamentală.

20. Referitor la critica de neconstituționalitate raportată la art. 53 din Constituție, Curtea a reținut că stabilirea cazului de incompatibilitate nu constituie, în realitate, o restrângere a exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți, ci o garanție de

natură să confere o autoritate morală de necontestat persoanelor care îndeplinesc funcții publice, prin asigurarea imparțialității, protejarea interesului social și evitarea conflictului de interese (a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 304 din 13 iunie 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 449 din 22 iulie 2013, sau Decizia nr. 336 din 11 mai 2017, paragraful 31).

21. Întrucât nu au intervenit elemente noi, de natură să schimbe jurisprudența Curții Constituționale, atât soluția, cât și considerentele cuprinse în deciziile menționate își păstrează valabilitatea și în cauza de față.

22. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, precum și al art. 1—3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate ridicată de Mugurel Tobă în Dosarul nr. 874/87/2016/a1 al Înaltei Curți de Casație și Justiție — Secția de contencios administrativ și fiscal și constată că dispozițiile art. 87 alin. (1) lit. g) din Legea nr. 161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției, în redactarea anterioară intrării în vigoare a Legii nr. 87/2017 pentru modificarea Legii nr. 161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției, sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Înaltei Curți de Casație și Justiție — Secția de contencios administrativ și fiscal și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 9 aprilie 2024.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE

MARIAN ENACHE

Magistrat-asistent,
Ioana Marilena Chiorean

EDITOR: PARLAMENTUL ROMÂNIEI — CAMERA DEPUTAȚILOR

„Monitorul Oficial” R.A., Str. Parcului nr. 65, sectorul 1, București; 012329
C.I.F. RO427282, IBAN: RO55RNCB0082006711100001 BCR
și IBAN: RO12TREZ7005069XXX000531 DTCPMB (alocat numai persoanelor juridice bugetare)
Tel. 021.318.51.29/150, fax 021.318.51.15, e-mail: marketing@ramo.ro, www.monitoruloficial.ro
Adresa Centrului pentru relații cu publicul este: șos. Panduri nr. 1, bloc P33, sectorul 5, București; 050651.
Tel. 021.401.00.73, 021.401.00.78, e-mail: concursurifp@ramo.ro, convocariaga@ramo.ro
Pentru publicări, încărcați actele pe site, la: <https://www.monitoruloficial.ro>, secțiunea Publicări.

